

EUROOPA KOHTU OTSUS (kuues koda)

1. jaanuar 1989*

Autoriõigus – Erinevad kaitsetähtajad

[...]

Kohtuasi 341/87,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Hamburgi Landgerichti (ringkonnakohus) eelotsusetaotlus nimetatud kohtus pooleliolevas menetluses järgmiste poolte vahel:

EMI Electrola GmbH, Köln,

ja

1. Patricia Im- und Export Verwaltungsgesellschaft mbH, Lüneburg,

2. Lune-ton Tontrager-Herstellungs-GmbH & Co. KG, Lüneburg,

3. Leif Emanuel Kraul, Bardowick,

4. Ingo Beetz, Hamburg,

eelotsuse tegemiseks tööstusomandi õiguste ja autoriõiguste kasutamisele kaupade vaba liikumise põhimõtte alusel kehtestatavate piirangute kohta, juhul kui erinevates liikmesriikides seadustega kaitseks sätestatud tähtaajad on erinevad,

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: koja esimees T. Koopmans, kohtunikud T. F. O'Higgins, G. F. Mancini, F. A. Schockweiler ja M. Diez de Velasco,

kohtujurist: M. Darmon,

kohtusekretär: ametnik B. Pastor,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– EMI Electrola GmbH, põhikohtuasja hageja, esindaja: advokaat H. Ahlberg, Hamburg,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

- Patricia Im- und Export Verwaltungsgesellschaft mbH, Lüneburg, Lüne-ton Tonträger-Herstellers GmbH & Co. KG, Lüneburg, Leif Emanuel Kraul, Bardowick ja Ingo Beetz, Hamburg, põhikohtuasja kostjad, esindaja: advokaat D. Marquard, Hamburg,
- Saksamaa Liitvabariigi valitsus, esindaja: majandusministeeriumi ametnik M. Seidel,
- Prantsuse Vabariigi valitsus, esindaja: kirjalikus menetluses E. Belliard ja suulises menetluses M. Giacomini,
- Ühendkuningriik, esindaja: J. Gensmantel,
- Hispaania Kuningriigi valitsus, esindajad: õigusalase ja asutustevahelise koordineerimise peadirektor J. Conde de Saro ja riiklik esindaja R. Silva de Lapuerta,
- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: õigustalituse ametnik G. zur Hausen,

kuulanud 19. oktoobri 1988. aasta istungil ära poolte kohtukõned,

kuulanud 29. novembri 1988. aasta kohtuistungil ära kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

1. 2. oktoobri 1987. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 3. novembril 1987, esitas Landgericht Hamburg EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel eelotsuse küsimuse asutamislepingu artiklite 30 ja 36 tõlgendamise kohta, mis võimaldaks anda hinnangut, kas siseriiklik seadusandlus, mis reguleerib muusikateoste autoriõigusi, on nende sätetega kooskõlas.
2. See küsimus tekkis kohtumenetluse käigus, mille poolteks olid Saksa ettevõtte EMI Electrola GmbH, millele Inglise äriühing EMI Records Limited andis õiguse ühe üldtuntud inglise laulja muusikateoste reprodutseerimiseks ja levitamiseks, ja kaks teist Saksa ettevõtet, Patricia Im- und Export ja Lüne-ton, kes müüsid Saksamaa Liitvabariigis Taanist pärit helisalvestisi, mis sisaldasid endas mõningaid eelpool nimetatud muusikateoseid.
3. EMI Electrola esitas Landgericht Hamburgile hagi, milles väitis, et tegu on temale kuuluva helisalvestiste ainulevitamisõiguse rikkumisega Saksamaa territooriumil ja nõudis Patricia Im- und Exporti ja Lüne-toni Taanist imporditud helisalvestiste müügi keelamist ja kahjude hüvitamist. Kostjad väitsid aga vastu, et kõnealused helisalvestised olid Taanis seaduslikult turustatud, sest Taani autoriõiguse seaduse kohaselt oli periood, mil ainuõigused on kaitstud,

jubaläbi.

4. Kohtule esitatud dokumentidest ilmneb, et kõnealused helisalvestised toodeti Patricia Imund Exporti poolt Saksamaa territooriumil Taani ettevõtte tellimusel ja, et need toimetati pärast seda sellele Taani ettevõttele ning reeksporditi seejärel tagasi Saksamaa Liitvabariiki. Nimetatud Taani ettevõtte ei olnud ettevõtte, millele EMI Records Limited oli andnud kõnealuste muusikateoste reprodutseerimise ja levitamise ainuõiguse Taani territooriumil.

5. Siseriiklik kohus asus seisukohale, et EMI Electrola hagiavaldus oli Saksa seaduste kohaselt õigustatud, kuid et võib tekkida küsimus sellest, kas EMÜ asutamislepingu artiklid 30 ja 36 takistavad siseriikliku õiguse rakendamist. Selle probleemi lahendamiseks peatas siseriiklik kohus menetluse ja otsustas Euroopa Kohtule eelotsuse tegemiseks esitada järgmise küsimuse:

“Kas see, et helisalvestiste tootja kasutab liikmesriigis A oma teatud muusikateoste reprodutseerimise ja müümise ainuõigust selliselt, et keelab liikmesriigis B toodetud ja müüdüd samu muusikateoste sisaldavate helisalvestiste müügi liikmesriigis A, on kooskõlas EMÜ asutamislepingu kaupade vaba liikumise sätetega (artikkel 30 ja sellele järgnevad), kui helisalvestiste tootjatel oli liikmesriigis B kõnealuste muusikateoste autoriõigusekaitse eelnevalt olemas, kuid selle kaitsetähtaeg on aegunud ?”

6. Kohtuasja faktide, menetluskäigu ja poolte argumentide osas viidatakse kohtuistungil ettekandele. Kohtutoimiku neid materjale käsitletakse järgnevalt ainult niivõrd, kui võrd on vaja kohtuotsuse põhjendamiseks.

7. Asutamislepingu artikli 36 kohaselt ei välista artikliga 30 liikmesriikidevahelistele koguseliste, impordipiirangutega samaväärset toimet omavatele meetmetele kehtestatud keeld neid keelde või piiranguid, mis on õigustatavad eesmärgiga kaitsta tööstus- ja kaubandusomandit. See kaitse hõlmab endas ka kirjandus- ja kunstiomandi autoriõiguste kaitset, eriti sel juhul, kui seda õigust kasutatakse kaubanduslikel eesmärkidel. Järelikult hõlmab see ka helisalvestiste reprodutseerimis- ja levitamise ainuõiguse kaitset, mis kehtiva siseriikliku õiguse raames võrdsustatakse autoriõiguse kaitsega.

8. Seega on artiklite 30 ja 36 eesmärgiks kooskõlastada omavahel nõuded kaupade vabale liikumisele ja kirjandus- ja kunstiomandi seaduslike ainuõiguste kasutamise kindlustamine. See kooskõlastamine tähendab eeskätt seda, et nende õiguste igasugusele kuritarvitamisele, mis oma olemuselt säilitavad või loovad kunstlikke piiranguid ühisturul, ei tohi kaitset anda.

9. Vastavalt sellele on kohus varasemates kohtuasjades järeldanud, et autoriõiguse omanikul ei ole autoriõigusest tuleneva ainukasutusõiguse alusel õigust takistada või piirata helisalvestiste importi, mida on seaduslikult turustatud teises liikmesriigis kas omaniku enda poolt või tema loal (20. jaanuari 1981. aasta otsus liidetud kohtuasjades 55/80 ja 57/80: Musik-Vertrieb Membran GmbH jt v. GEMA, EKL 1981, lk 147).

10. Kuid selline olukord erineb siseriikliku kohtu poolt kirjeldatud olukorrast. Nagu ilmneb eelotsuse küsimusest, siis see, et helisalvestisi sai teises liikmesriigis seaduslikult turustada, ei olnud ei autoriõiguse omaniku või tema litsentsisaaja tegevuse tagajärg ning see ei toimunud nende loal, vaid selline olukord tekkis liikmesriigi õigusega kehtestatud kaitseperioodi aegumisetõttu. Seega tekib probleem erinevuste tõttu liikmesriikideõiguses, mis puudutavad autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste poolt antava kaitse kehtimisperioode; need erinevused on seotud kas perioodi kestvuse või kaitse ja selle üksikasjadega, nagu näiteks,

millisest hetkest alates kaitseperiood algab.

11. Seega, arvestades, et kehtiva ühenduse õiguse kohaselt, mida iseloomustab harmoneerimise või ühtlustamise puuduminekirjandus- ja kunstiomandi õiguste kaitset reguleerivate seadustepuhul, on siseriiklike seadusandlike kogude ülesanne määrata kindlaks sellise kaitse tingimused ja üksikasjalikud eeskirjad.

12. Niivõrd kui siseriiklike seaduste vaheliste erinevuste tulemusel võivad tekkida takistused helisalvestiste ühendusesisesele kaubandusele, siis asutamislepingu artikli 36 alusel on sellised piirangud õigustatud, juhul kui need tekivad kaitseperioodi pikkust reguleerivate reeglite erinevuste tõttu ja need on lahutamatu seotud ainuõiguse olemasoluga.

13. Sellist õigustust poleks, kui siseriikliku õigusega kehtestatud või tunnustatud piirangud, millele ainuõiguse omanik või tema litsentsisaaja toetub, oleksid oma olemuselt meetmed kas meelevaldseks diskrimineerimiseks või varjatud kaubanduse piiramiseks. Kohtule esitatud dokumentidest aga ei ilmne, et selline olukord oleks võimalik juhtumi puhul, nagu on kohtuasjas kõne all.

14. Seega on kohtule esitatud eelotsuse küsimuse vastus, et asutamislepingu artikleid 30 ja 36 tuleb tõlgendada nii, et nad ei välista selliste siseriiklike seaduste rakendamist, mille kohaselt helisalvestiste tootja võib nende muusikateoste, mille omanik ta selles liikmesriigis on, reprodutseerimis- ja levitamisaainuõiguse alusel keelata samu muusikateoseid sisaldavate helisalvestiste müügi selle liikmesriigi territooriumil, kui neid helisalvestisi imporditakse teisest liikmesriigist, kus neid on küll seaduslikult turustatud, kuid ilma kõnealuse autoriõiguse omaniku või tema litsentsisaaja loata, ning kui kõnealune helisalvestiste tootja on eelnevalt olnud kaitstud, kuid selle kaitse kehtivus on vahepeal aegunud.

Kohtukulud

15 Euroopa Kohtule märkusi esitanud Saksamaa Liitvabariigi valitsuse, Prantsuse Vabariigi valitsuse, Ühendkuningriigi, Hispaania Kuningriigi valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulud ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS (kuues koda)

vastates küsimusele, mille talle oma 2. oktoobri 1987. aasta määrusega esitas Landgericht Hamburg, otsustab:

Asutamislepingu artikleid 30 ja 36 tuleb tõlgendada nii, et nad ei välista selliste siseriiklike seaduste rakendamist, mille kohaselt helisalvestiste tootja võib nende muusikateoste, mille omanik ta selles liikmesriigis on, reprodutseerimis- ja levitamisaainuõiguse alusel keelata samu muusikateoseid sisaldavate helisalvestiste müügi

selle liikmesriigi territooriumil, kui neid helisalvestisi imporditakse teisest liikmesriigist, kus neid on küll seaduslikult turustatud, kuid ilma kõnealuse autoriõiguse omaniku või tema litsentsisaaja loata, ning kui kõnealune helisalvestiste tootja on enne olnud kaitstud, kuid selle kehtivus on vahepeal aegunud.

Koopmans

O'Higgins

Mancini

Schockweiler

Diez de Velasco

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 24. jaanuaril 1989 Luxembourgis.

Kohtusekretär

Kuuenda koja esimees

J.-G. Giraud

T. Koopmans